

Posudek školitele na disertační práci Mgr. Jany Kitzlerové

„Funkce zájmen v básnickém textu (V.V.Majakovskij)“

Předkládaná práce je výsledkem soustředěného úsilí a práce během doktorandského studia na oboru Slovanská filologie – rusistika (2005 – 2008), a zároveň je to vyústění dlouhodobého zájmu o toto téma, které bylo nastoleno a částečně zpracováno již v diplomové práci (Kitzlerová, J., *Gramatická a lexikálně sémantická textová analýza poezie V. Majakovského v konfrontaci s poezií S. Jesenina*, Praha FF UK 2005.)

Cílem práce je ukázat „...možnost nazírat, dekodovat a hodnotit básnický text prizmatem lingvistického rozboru.“ (s.6) V tomto přístupu k analýze textu je akcentována především funkce některých skupin zájmen (osobní a přivlastňovací zájmena), zvláštní důraz je kladen na osobní zájmeno JÁ. V chápání disertantky je kromě tradičních funkcí zájmen (substituce, deixe, což můžeme definovat jako prvotní funkce) zkoumána schopnost zájmen „...zprostředkovávat nové významy a novou sémantickou úroveň textu.“ (s.5), což lze vnímat jako funkci druhotnou. V poezii V. Majakovského jsou pak zájmena – zvláště zájmeno JÁ – možno chápat jako „...dominantu výstavby celého autorského textu“. (s.5)

Výsledkem takto zacílené analýzy je jednak návrh funkční koncepce zájmen, která výrazně obohacuje tradiční přístup k této skupině slov, dále pak na konkrétních rozbořech některých vybraných Majakovského básní jsou systemizovány určité aspekty lingvistické interpretace básnického textu – především z hlediska chápání role a struktury básnického subjektu autora.

Funkce osobních zájmen – zvláště pak zájmena JÁ, které je v Majakovského básních hojně využíváno, a tradičně bylo i nejrůznějšími způsoby vykládáno, je v práci interpretována jako „významový rezultat“ (s.118), tj. slovní gesto, a zároveň výraz postoje, hodnocení, vztahu k účastníkům komunikace. Takto viděná role

zájmen umožňuje připsat těmto slovům schopnost zprostředkovávat nové charakteristiky subjektu a adresáta textu a jejich vzájemných vztahů. Takto užitá a vnímaná zájmena vyjadřují v textu i modální obsahy výpovědi, jsou i potenciálním zdrojem různé míry expresivity (s.119) Nominační akt zájmenného charakteru tedy vykazuje různou míru objektivity a zároveň i subjektivity. Je zdrojem časoprostorového vymezení subjektu (resp.adresáta a jejich vzájemného vztahu), jeho individualizace, identifikace i alterace. JÁ ve vztahu především k MY lze chápat i jako určité rozšíření subjektu, jako jeho vymezení prostřednictvím přesahu transpersonálního charakteru. JÁ zkoumá svou vlastní identitu a její individuální (vědomé) i archetypální (podvědomé i nevědomé) aspekty a vrstvy prostřednictvím konfrontace i sblížení s variativním MY.

Zdá se, že klíčovým slovem práce by mohlo být slovo „komunikace“, případně slovní spojení „komunikační model“, kdy prostřednictvím monologických a především dialogických textů V.Majakovského je objevována a uchopována i „integrita subjektu“ (s.132) Zájmena se tak blíží „...představě slovní ideje připravené ke konkrétnímu obsahovému zaplnění a následné realizaci.“ (s.134).

Předkládaná práce je postavena na bohaté prostudované sekundární literatuře, autorka vytěžila celou řadu cenných postřehů a závěrů z vlastní analýzy materiálové základny Majakovského básní, práce je na výborné formulační úrovni, velmi dobrá je i technická úroveň textu. Práce podle mého názoru naplnila vytčené cíle, je přínosem v oblasti zkoumání funkce zájmen v textu, jakož i v oblasti lingvistické analýzy básnického textu.

Z těchto důvodů proto doporučuji práci k obhajobě.

V Praze dne 30.4. 2009

PhDr. Jitka Stiešová, CSc

